

Gmina jest podstawową jednostką samorządu terytorialnego w Polsce. Stanowi o tym Konstytucja w art. 164.

Inne jednostki samorządu regionalnego albo lokalnego i regionalnego określa ustawa.

Gmina wykonuje zadania publiczne nie zastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych.

Z faktu, że Konstytucja czyni gminę podstawową jednostką samorządu terytorialnego wynika konsekwencja prawna, że to gmina spełnia jego podstawowe zadania. Oznacza to, że sprawy będące w gestii tegoż samorządu należą tym samym do kompetencji gminy i jej organów, że zadania innych jednostek muszą być wyraźnie przez prawo określone i przyznane tym jednostkom.

Rolę gminy szczegółowo określa ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. DzU z 2016 r. poz. 446). Zgodnie z jej art. 1 ust. 1 mieszkańcy gminy tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową. Gmina wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Posiada osobowość prawną. A samodzielność gminy podlega ochronie sądowej.

Również z art. 165 Konstytucji wynika wprost, że jednostki samorządu terytorialnego mają osobowość prawną. Przysługują im prawo własności i inne prawa majątkowe. Zagwarantowana konstytucyjnie osobowość prawna jednostek samorządu terytorialnego oznacza, że jednostki te mogą być podmiotem praw i obowiązków w sferze publicznej i prywatnej. Mogą posiadać prawo własności, a także korzystać z innych praw majątkowych.

W Polsce istnieją trzy rodzaje gmin: miejskie, miejsko-wiejskie i wiejskie. Takie rozróżnienie zostało wprowadzone na potrzeby krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju w rozporządzeniu Rady Ministrów z 15 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia, stosowania i udostępniania krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju oraz związanych z tym obowiązków organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego (DzU z 1998 r. nr 157, poz. 1031). Z tego też rozporządzenia wynika, że gmina miejska to gmina o statusie miasta. Gmina wiejska to gmina, na terenie której znajdują się wyłącznie wsie. Z kolei gmina miejsko-wiejska jest gminą, na terenie której jedna z miejscowości ma status miasta, a pozostały teren tej gminy stanowi jej obszar wiejski.

Gmina może tworzyć jednostki pomocnicze: sołectwa oraz dzielnice, osiedla i inne. Jednostką pomocniczą może być również położone na terenie gminy miasto. Pozwala na to art. 5 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym.

Rada gminy tworzy, łączy, dzieli i znosi jednostki pomocnicze w drodze uchwały po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami lub z ich inicjatywy.

Jednostka pomocnicza nie jest dodatkową, „subgminną” jednostką samorządu terytorialnego, nie ma atrybutów jednostki samorządu terytorialnego, samodzielności, ustawowo przypisanych jej zadań, własnego budżetu, nie ma odrębnej podmiotowości, w związku z tym nie jest jej przyznana ochrona podmiotowości i samodzielności w stosunku do gminy w szerszym zakresie niż wynikający z przepisów powszechnie obowiązujących (orzekał o tym Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 10 października 2000 r., sygn. akt II SA/Łd 1097/2000).

Gmina realizuje zadania poprzez swoje organy: radę gminy (organ stanowiący i kontrolny) oraz wójta, burmistrza lub prezydenta miasta (organ wykonawczy). Rada gminy może także stworzyć młodzieżową radę gminy o charakterze konsultacyjnym lub gminną radę seniorów o charakterze konsultacyjnym, doradczym i inicjatywnym.

Wybory do rad są powszechne, równe, bezpośrednie i odbywają się w głosowaniu tajnym. Mówi o tym art. 369 ustawy z 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy(t.j. DzU z 2017 r. poz. 15).

W wyborach do rad gmin w gminach niebędących miastami na prawach powiatu obowiązuje system większościowy; o wyborze decyduje większość względna, czyli liczba ważnie oddanych głosów na poszczególnych kandydatów.

W wyborach do rady gminy w miastach na prawach powiatu obowiązuje system proporcjonalny (podział mandatów pomiędzy listy kandydatów następuje proporcjonalnie do łącznej liczby ważnie oddanych głosów odpowiednio na kandydatów danej listy. System proporcjonalny obowiązuje także w wyborach do rad dzielnic m.st. Warszawy.

Wybory wójta są powszechne, równe, bezpośrednie oraz odbywają się w głosowaniu tajnym. Kandydat na wójta nie może jednocześnie kandydować na wójta w innej gminie. Za wybranego na wójta uważa się tego kandydata, który w głosowaniu otrzymał więcej niż połowę ważnie oddanych głosów. Jeżeli żaden z kandydatów nie otrzymał określonej liczby ważnie oddanych głosów, czternastego dnia po pierwszym głosowaniu przeprowadza się ponowne głosowanie.

Kadencja rady trwa cztery lata. Kadencja wójta rozpoczyna się w dniu rozpoczęcia kadencji rady gminy lub wyboru go przez radę gminy i upływa z dniem upływu kadencji rady gminy.

Do właściwości rady gminy należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej. Istnieją także sprawy, które należą do wyłącznej właściwości rady gminy. Jest to m.in.:

- uchwalanie statutu gminy;
- ustalanie wynagrodzenia wójta, stanowienie o kierunkach jego działania oraz przyjmowanie sprawozdań z jego działalności;
- powoływanie i odwoływanie skarbnika gminy, który jest głównym księgowym budżetu - na wniosek wójta;
- uchwalanie budżetu gminy, rozpatrywanie sprawozdania z wykonania budżetu oraz podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium z tego tytułu;
- uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- uchwalanie programów gospodarczych.

Rada gminy obraduje na sesjach zwoływanych przez przewodniczącego w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał.

Wójt wykonuje uchwały rady gminy i zadania gminy określone przepisami prawa. Do zadań wójta należy w szczególności:

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: piątek, 22, wrzesień 2017 22:48

Sylwia Cyrankiewicz-Gortyńska

Odsłony: 8531

- przygotowywanie projektów uchwał rady gminy;
- opracowywanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- określanie sposobu wykonywania uchwał;
- gospodarowanie mieniem komunalnym;
- wykonywanie budżetu;
- zatrudnianie i zwalnianie kierowników gminnych jednostek organizacyjnych.

W realizacji zadań własnych gminy wójt podlega wyłącznie radzie gminy. Wójt kieruje bieżącymi sprawami gminy oraz reprezentuje ją na zewnątrz. Wójt wykonuje zadania przy pomocy urzędu gminy.

Dochody gminy są dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Dochodami mogą być również środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki z budżetu Unii Europejskiej oraz inne środki określone w przepisach. Dochody własne gminy obejmują wszelkie dochody jednostek samorządu terytorialnego z wyjątkiem subwencji ogólnych i dotacji celowych.

Źródło: Wikipedia; Wiesław Skrzydło, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, wyd. VII, opublikowano: LEX 2013; Małgorzata Masternak-Kubiak w Monika Haczkowska (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, opublikowano: LexisNexis 2014; Barbara Jaworska-Dębska w Paweł Chmielnicki (red.), Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz, opublikowano: LexisNexis 2013.